

جلسه ۲۹۳

صورت مشروح شب یکشنبه ۱۶ شهر
رمضان المبارک ۱۳۲۹

مجلس سه ساعت و ربع از شب گذشته تحت ریاست آقا میرزا مرتضی قلیخان نائب رئیس افتتاح گردید .

صورت مجلس ش جمعه ۱۴ قرائت شدغائبین جلسه قبل بدون اجازه آقا سید محمد باقر ادیب - نیر السلطان - حاج امام جمعه - آقا میرزا یانس غائبین با اجازه آقا سید محمد رضا مساوات حاج آقا دهخدا - آقا میرزا رضای مستوفی - اعتصام الملك آقا میرزا احمد قزوینی - مریض لواءالدوله - آقایانیکه در وقت مقرر حاضر نشده اند حاج سید نصرالله یکساعت و ۲۰ دقیقه دکتر امیر خان ۵۰ دقیقه آقا میرزا ابراهیم ۴۰ دقیقه افتخارالواعظین آقا سید محمد رضای همدانی ۳۵ دقیقه آقا میرزا علی اصفهانی نیم ساعت .

فایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد دستور امشب یکی رایورت کمیسیون بودجه راجع بترجم نظام که از وزارت معارف شرحی نوشته شده است در کمیسیون مذاکره شده قبول نشده است قرائت میشود عین رایورت کمیسیون بودجه بمبارت ذیل قرائت شد) لایحه وزارت معارف راجع بمیرزا سید حسین خان مترجم نظام در کمیسیون بودجه مطرح گردید وزارت معارف اظهار داشته اند که چندین مرتبه در خصوص مترجم نظام نسبت بتحصیلاتی که نموده پیشنهاد بمجلس شورای ملی شده و بالاخره میخواسته اند جزء سی نفر شاگرد معزی الیه را گسیل دارند چون مخارج در آمریکا اضافه از مبلغ مصوبه مجلس بوده سن مشارالیه نیز از سایر محصلین زیاد است وزارت معارف پیشنهاد نموده بودند مبلغ ششصد و پنجاه توما برای مخارج سه ساله مترجم نظام و مبلغ یکصد و پنجاه تومان برای مخارج ذهاب تا آمریکا بمعزی الیه داده شود پس از مذاکرات کمیسیون بودجه اضافه بر مبلغ مصوبه مجلس در خصوص اعزام سی نفر شاگرد تصویب ننموده و این پیشنهاد وزارت معارف را رد مینماید .

شیمبانی - اگر چه بنده در کمیسیون بودجه هستم و آنجا هم رأی ندادم بواسطه اینکه اشخاصیکه بکفتری زحمت کشیده اند و تحصیل کرده اند بایول خودشان داوطلبانه حاضر شده اند که تحصیلات خودشان را تکمیل بکنند و بیایند خدمت کنند باین آب و خاک نباید اینها را رد کرد و از کار بازداشت اعتقاد اینست که آقای معاون توضیحات بدهند در صورتیکه لازم بدانند گمان میکنم آقایان هم رأی بدهند که یک چنین شخص که تحصیلات کرده و زحمات کشیده بزود دو سه سال تحصیلات خودش را تکمیل کند و بر گردد خیلی خوب خواهد بود .

معاون وزارت معارف - همینطوریکه

مقدمه مختصری در لایحه عرض شده بود مترجم نظام خیلی پیش یعنی در یکسال و نیم بلکه دو سال پیش از اوایل مشروطه دویم باو وعده شده بود که او را بفرستند بفرنگستان یعنی بآمریک که خودش خلی میل داشتند آنجا بروند ولی همینطور اینکار

فقره راجز و دستور بکنیم یکی راجع بترجم نظام و دیگری راجع بورته مرحوم آقا سیدریحان الله .

آقا میرزا ابراهیم خان - بنده باین دستور یعنی باتشکیل اینمجلس باین دستور مخالفم بنده این هیئت راهیث تقنینیه میدانم نه اینکه برای تصویب و قطع حقوق بنشینند و برخیزند ما لویایح قانونی داریم که در کمیسیونها مانده است باید تقاضا کنیم از کمیسیونهای محترم که در این چند روزه در این اوقاتیکه ایام متبر که نیست بنشینند ولویایحی را که دارند بگذرانند و رایورت بدهند که جزء دستور شود بلکه انشاءالله مجلس از بیست و چهارم آنطوریکه وضع شده است مشغول کار شده باشد و نباید که مجلس مامجلس قطع و فصل و حذف و تصویب پنج تومل و ده تومان حقوق باشد

ناصر الاسلام - رایورت کمیسیون بودجه راجع بفتح الله خان مجاهد در چند جلسه قبل جزو دستور شده بود و بلا تکلیف ماند و اینکه آقایان نمایندکان میفرمایند که وظیفه ما قانون گذاری است این محل انکار نیست اما منافات ندارد پیشنهادهایی که از طرف وزراء راجع بیک اشخاص میشود که در راه آزادی زحمات کشیده اند و جان داده اند ضرری ندارد که جزء دستور بشود و تصویب بشود این هیچ منافاتی ندارد که مجلس هم بوظیفه خودش عمل بکند و قانون بگذارد و این رایورت راجع بفتح الله خان مجاهد چند دفعه جزء دستور بوده است و بلا تکلیف مانده است بنده خبر دارم که در همین طهران فداکاری کرد و شهید شد و یک برادری دارد که تحصیل میکند و معاش او کفاف نمیدهد برای تحصیل او و اگر جزء دستور بشود و تصویب بشود خیلی بموقع است و یکی هم راجع بورته مرحوم وکیل التجار است نه اینکه نقطه نظر من اینست که مرحوم وکیل التجار یک وکیلی بوده است که بوظایف و کالت خودش بالتمام رفتار کرده است از ایشرا نیست بلکه اولادی دارد که تحصیل مقدماتش را صحیحاً کرده است امروز شکلی است که اگر مدد معاش باو نرسد بواسطه نداشتن معاش دور نیست که نتواند تحصیل بکند چون می بینیم که آقایان نمایندکان بجهت معارف و ترتیب تحصیل خیلی تشویق بکنند و هر لایحه که میآید بمجلس بدون چون و چرا تصویب میکنند بایستی باشخصیکه جهاتش معین است هم تصویب بکنند اگر میکنند او را هم یعنی رایورت کمیسیون بودجه را هم جزء دستور بگذارید که تکلیفش معلوم شود

رئیس - رایورت کمیسیون بودجه فعلا قریب ۱۵ عدد است اگر بنا شود که هر کدام از آقایان بخواهند که یکی از آنها را جزء دستور بگذاریم باید تمام مجلس صرف رایورت کمیسیون بودجه باشد لکن اینرا هم باید عرض بکنم که مجلس شورای ملی یک مملکتی و قتش را صرف این نمیکند که برای یکی پنج تومان تصویب یا حذف بکند یک قانون مهمی را بگذرانیم آنوقت در آخر جلسه هم یک پنج تومانی برقرار کنیم گویا مذاکره در اینباب کافی باشد (گفتند کافی است) آقای دکتر حاج رضاخان هم از کمیسیون انتخابات استعفا داده اند در جلسه آتی که شب یکشنبه خواهد بود یک نفر بجای ایشان انتخاب خواهد شد (مجلس چهار ساعت و ربع از شب گذشته ختم شد)

ماند تا از مجلس شورای ملی تصویب شد که سی نفر شاگرد برود بفرنگستان برای تحصیل در آن موقع اوهم داوطلب شد و تصور کرد که جزو این سی نفر شاگرد خواهد شد ولی چون هم از حیث سن باید مقتضی باشد و هم میبایست امتحانی بدهند ایشان هم سنشان یک قدری مقتضی نبود و هم برای امتحان حاضر شدند باین ملاحظه جزء این سی نفر ممکن نشد او را محسوب بدارند ولی بملاحظه این که از پیش باو وعده داده شده بود و خیلی هم معطل شده بود و واقعا برفتن خیلی مایل است و با آن استعدادی که دارد شاید بعد از دو سال یک نفر کارکن خوبی از برای مملکت تهیه شده باشد و محروم نشده باشد این بود که در ثانی این مسئله پیشنهاد شد که اگر تصویب کنند بطور فوق العاده علاوه بر آن سی نفر برود و مخارج او هم بطوری که برای آن سی نفر تصویب شده است بالنسبه بیشتر نوشته شده و تقریباً این مبلغ همان قدری است که میتواند یک نفر در آمریکا تحصیل بکند باز هم بنده عرض میکنم که در او استعداد فوق العاده است و حد و جهتی دارد برای تحصیل اگر تصویب کنند ممکن است که تا دو سه سال دیگر بیاید مصدر خدمتی بشود چون راجع بتحصیل است و تهیه یک نفر آدم برای کار میشود اگر آقایان نمایندکان تصویب بفرمایند که او هم برود بآمریک و اضافه شود برسی نفر و سی و یک نفر بشود عیبی نخواهد داشت در حال این یک مبلغی است که کم نشده است بعد از دو سه سال در مقابل این مبلغ شاید بر گردد و خدماتی بکند و یک نفر کار کنی اینجا از برای مملکت حاضر شود در هر حال وزارت معارف ضرری نمی بیند که این مبلغ برای او تصویب شود و برود تحصیل کند .

فایب رئیس - دیگر مخالفی نیست (اظهاری نشد)

نایب رئیس - چون کمیسیون بودجه رایورت وزارت معارف را رد کرده است حالارای میگیریم برایورت کمیسیون بودجه آقایانی که تصویب میکنند .

حاج عز الملك - باید بلا یحه وزیر رای گرفت .

فایب رئیس - تأمل بفرمائید وزارت معارف (۲۵۰) تومان سالیانه تصویب کرده است با صد و پنجاه تومان برای مخارج رفتن حالا باید رای گرفت رایورت کمیسیون بودجه که رد کرده است آقایانی که تصویب میکنند رایورت را یعنی رد میکنند این مبلغ را ورقه کبود میدهند و آقایانی که بارایورت کمیسیون بودجه مخالفند و این مبلغ را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد .

حاج سید ابراهیم - بنده گمان میکنم که در همان لایحه وزارت معارف باید رای گرفته شود بجهت اینکه رایورت کمیسیون بودجه در همه جافرضی بر تصویب وزارت مالیه است و چون وزارت مالیه علاوه بر سی نفر تصویب نکرده بود کمیسیون بودجه تصویب نکرد پس حالا خوب است برایورت وزارت معارف رای گرفته شود که تکلیف معلوم شود .

محمد هاشم میرزا - خوب است بفرمائید

که این چند ساله است سه ساله است چهار ساله است وزارت معارف چطور خواسته است که باین ترتیب باشد و چرا برای امتحان حاضر نشد یا اینکه با امتحان حاضرش نکردند و نخواستند حاضرش کنند خوب است اینها را توضیح بدهند آن وقت رأی بگیرند

معاون وزارت معارف - مدت سه ساله خواهد بود و جزء سی نفر هم نخواهد بود بجهت اینکه آنها معین شده اند این علیحده است بطور فوق العاده که اگر مجلس تصویب میکند اجازه بدهند برود برای تحصیل و اینکه امتحان نداده است برای این بود که یک قدری دیر شده بود اول و بجای اینکه بهر حال جزء آن سی نفر محسوب میشود و بعد چونکه دید علاجی نیست غیر از این که امتحان بدهد چون قدری دیر شده بود نتوانست خود را حاضر کند و موفق نشد برای امتحان علی ای حال این علاوه بر سی نفر خواهد بود .

دکتر عالمک - بنده میخواستم مخبر توضیحی از بابت این رایورتی که اینجا است بدهند که نوشته است کمیسیون بودجه اضافه بر مبلغ مصوبه مجلس در خصوص اعزام سی نفر شاگرد تصویب نکرده است آیا بطور کلی رد کرده است که هیچ داده نشود یا اینکه مطابق آنچه سابقاً تصویب کرده اند بدهند خوب است توضیح بدهند که معلوم شود .

حاج عز الممالک - عقیده اکثریت کمیسیون بودجه این بود که همین طور که سابق تصویب شده بود و رأی دادند همان طور باشد و همان سی نفر را که تصویب کرده اند بفرستند چون وزارت مالیه هم همان سی نفر را تصویب کرده است و این اضافه بر آن سی نفر است از این جهت کمیسیون تقاضای وزارت معارف را رد کرده است

دکتر علیخان - اینجا چون مکرر در خصوص

آن سی نفر شاگرد مذاکره میشود لازم است بنده بعضی عرایض بکنم و قتیکه کمیسیونی معین شد برای اینکه شرایط آن سی نفر را معین کنند از حیث سن و امتحانات همچو تصور میکرد کمیسیون که آنچه رأی داد قطعی خواهد بود و آن شرایطی که قرار داده است از آن سه شرایط تخطی نخواهد شد بعد شنیده شد که یک بیست و دو نفری امتحان داده اند و سنشان هم مقتضی بود و کمیسیون ممتحنه آن ها را قبول کرده اند و خوب هم بودند و قرار شد که غیر از آن ها کسی فرستاده نشود ولی حالا معلوم میشود که بعضی دیگر را هم قبول کرده اند و آن شرایطی که قرار داده بودند هم تصویب کنند که استثنا نشود و قبول میفرمایند این یک نفر را هم بفرستند و الا اگر نمیخواهند استثنا بشود اولاً مقرر دارند که آن اشخاص دیگر که آن شرایط معینه را فاقد هستند فرستاده نشوند و بعد این شخص را هم چون خیلی اصرار دارد و گویا آن قدر هم از تحصیلش باقی نمانده باشد یکی دو سال بیشتر کار ندارد ضرری ندارد که با او هم مساعدتی بکنند شاید بعدها بدرد دولت بخورد

معاون وزارت معارف - چون آقای دکتر علی خان شرحی فرمودند لازم شد توضیحا جسارت کنم عرض میکنم که فوق العاده استثناء نشده است این چند نفری که داوطلب بودند در خصوص

آنها مراعات نشده و در واقع رد شده است در صورتیکه نمی بایست آن شرایط رد شود و استثنا شود در صورتیکه استثنا شده است بنده نمی فهمم که چرا یک نفر را برای اینکه سنش زیاد است یا امتحان نداده است رد میکنند اگر استثنا شده است در حق او هم عقیده بنده اینست که استثنا بشود در صورتیکه صحیح این بود که غیر از آن اشخاصی را که کمیسیون تصویب کرده است یعنی هم امتحان داده اند هم سنشان مقتضی است کسی دیگری پذیرفته نشود و الا اگر بنا شد استثنا بشود و آقایان نمایندگان بودند و میبایست امتحان بدهند و قبول بشوند همه داخل امتحان شدند و کمیسیونی که برای امتحان معین شده بود آنها را امتحان کرد و قبول کرد و یک نفر از آنها که حبیب الله خان پسر شهاب الممالک باشد امتحان داده بود و نمره اول شده بود یعنی از همه بهتر امتحان داده بود پس از ختم امتحانات که قبول شد و بنام آن عده آخری را که میبایست فرستاده شوند معین کنند او چون سنش بیش از بیست سال شده بود و بتصور اینکه پدرش متمول است و شاید بتواند بمخارج خودش او را بفرستد باین جهت او را رد کردند چون این ترتیب واقع شد او بتصور اینکه شاید ظلمی در حق او شده باشد و قبل از اینکه او را امتحان کرده باشند بایستی رد کرده باشند حالا که امتحان داده ام و دارای نمره اول هم شده ام برگشتن و رد شدن من ظلم است خیلی اصرار داشت بلکه طوری بشود برود لکن وزارت معارف به ملاحظه اینکه از حیث سن و شاید از حیث تمول استثنائی واقع بشود بهیچوجه اعتنائی باین اظهارات نکرد و رد کرد و چون او از این عده خارج شد طبیعتاً یک نفر دیگر بجای او معین شد و البته معلوم است که یک زحمت خیلی بزرگی برای او حاصل میشود

کدریک چنین موقعی قبول نشود باین جهت بحضور والا حضرت اقدس نایب السلطنه و هیئت وزراء متوسل شد و وزراء چون از کار او مسبوق شدند که تحصیل کرده است تصویب کردند که چون تحصیلاتش را کرده است در این موقع این سختی باو نشود برای این که دو سال از موقع سنش گذشته است و او هم جزء این هیئتی که فرستاده میشود برود وزارت معارف هم بر حسب تصویب والا حضرت اقدس و هیئت وزراء او را قبول کرد و این اختلاف جزئی یا استثنای مختصر را وزارت معارف کرده است ولی هنوز هم چیزی واقع نشده است و آنها نرفته اند و اگر هم تصویب نکنند باز هم ممکن است این استثناء جزئی واقع نشود و وزارت معارف بهیچوجه اصراری ندارد و لکن وزارت معارف چنین تصور کرد که در این موقع رأی وزراء را قبول کند

نایب رئیس - گویا مذاکرات کافی باشد (بعضی اظهار کردند رأی بگیرید)

حاج آقا - پیشنهاد وزیر رأی بگیرید

نایب رئیس - باید پیشنهاد وزیر رأی بگیریم ماده پیشنهاد وزیر خوانده میشود و رأی گرفته میشود .

(مجدداً ماده اول و دوم از لایحه وزیر خوانده شد - اظهار شد توضیح بدهید که بچه قسم رأی گرفته میشود)

نایب رئیس - توضیح داده شد عرض میکنم

این یک نفر را علاوه بر آن سی نفر وزارت معارف پیشنهاد کرده است که اعزام شود بآمریک حالا رأی میگیریم پیشنهاد وزیر هر کس تصدیق میکند و تصویب میکند لایحه وزیر را و ورقه سفید بیندازد و هر کس رد میکند ورقه کبود بیندازد

دکتر سعید الاطباء - بنده در رأی عرض دارم مطابق نظامنامه باید در رایورتن کمیسیون رأی گرفت .

نایب رئیس - کمیسیون رد کرده است برد نمیشود رأی گرفت

محمد هاشم میرزا - عرض میکنم مکرر بر مکرر ملاحظه فرموده اید که خیلی از رایورتهای را کمیسیون رد کرده است مثل مرخصی خواستن بعضی نمایندگان و غیره و رأی بهمان رایورتن کمیسیون تصویب شد که پذیرفته نمیشود و اگر رایورتن کمیسیون تصویب نشد که پذیرفته میشود و این خیلی اتفاق افتاده است یکی دوتا نیست چطور میشود امشب برای یک مسئله بر خلاف ترتیب سابق اتفاق بیفتد

حاج عز الممالک - این یک مسئله مهمی نیست اشخاصیکه عقیده دارند که این آدم برود باین مسئله رأی خواهند داد آنهائی که عقیده ندارند رأی نخواهند داد این فرق نمیکند چه برایورتن کمیسیون چه بلیحه وزیر رأی گرفته شود بالاخره مقصود حاصل میشود

نایب رئیس - خوب برایورتن کمیسیون بودجه رأی میگیریم کرد کرده است پیشنهاد وزارت معارف را هر کس رد میکند فرستادن او را و موافق است با رایورتن کمیسیون ورقه کبود خواهد داد و هر کس تصویب میکند فرستادن او را و ورقه سفید خواهد داد .

دکتر سعید الاطباء - در صورتیکه بخواهیم رأی بگیریم برایورتن کمیسیون باید در صورت موافقت با رایورتن کمیسیون که عدم تصویب فرستادن آن یک نفر باشد ورقه سفید داد و در صورت مخالفت با رایورتن کمیسیون ورقه آبی

نایب رئیس - خوب برایورتن کمیسیون بودجه رأی میگیریم که رد کرده است پیشنهاد وزیر را هر یک از آقایان که موافقت با رایورتن کمیسیون ورقه سفید خواهند داد هر یک از آقایان که مخالفند ورقه کبود خواهند داد (در این موقع شروع باخند رأی گردید و آقای حاج میرزا رضا خان اوراق رأی را بفرار ذیل احصاء نمودند ورقه سفید ۱۲ ورقه آبی ۲۴)

نایب رئیس - بلا تکلیف ماند .

ارباب کیخسرو - بنده در جلسه قبل عرض کردم حالا هم جداً عرض میکنم این ترتیبیکه آقایان پیش گرفته اند مخالف نظامنامه داخلی است ماده ۸۸ نظامنامه را میخوانم که بعدها موافق آن عمل بشود .

ترتیب گرفتن رأی علنی با اوراق از این قرار است هر نماینده دارای ۲ ورقه مختلفه است و اسم آن نماینده در روی آن ها چاپ شده است ورقه سفید علامت قبول و ورقه آبی علامت رد است در اینجا هیچ ننوشته است که هر و کیلی روی کاغذ بنویسد بدهد آن شخص منشی که بشمارد باید بداند چند ورقه سفید است چند ورقه آبی است این

اسم نوشتن روی ورقه و آنکهی این ترتیبیکه پیش آمده است بلا اسم هیچ معنی ندارد اداره مباشرت برای همه تهیه ورقه چاپی دیده است استدعا دارم اعلان بشود که آقایان و کلا هر کدام ورقه خودشان را بیاورند و در موقع رأی دادن با ورقه خودشان رأی بدهند و قذفن بفرمایند بعد از این هر کس روی کاغذ بنویسد قبول نشود که همه تمیز بدهد کدام ورقه آبی است و کدام ورقه سفید است و اینطور خوب نیست .

نایب رئیس - بله ورقه چاپی دادن صحیح است لکن امتناع کردن از برای همه ممکن است **وزیر امور خارجه** - هیئت وزراء تقاضا میکنند که فردا شب برای اجازه لوله نفت بکمپانی نوبل جلسه فوق العاده تشکیل بشود چون در این لیالی متبر که مجلس نیست مسئله هم اهمیت دارد و فوری است باین جهت تقاضا میکنند که فردا شب بطور فوق العاده مجلس تشکیل شود.

نایب رئیس - مخالفی نیست در این باب (اظهاری نشد) (رابورت کمیسیون بودجه راجع بوررته مرحوم آقا سید ریحان الله بعبارت ذیل قرائت شد) لایحه وزارت مالیه راجع بورات مرحوم حجة الاسلام آقا سید ریحان الله مجتهد طاب ثراه در کمیسیون بودجه مطرح گردید وزارت مالیه پیشنهاد نموده اند نظر بخدمات مرحوم آقا سید ریحان الله طاب ثراه که در راه آزادی مشروطیت نموده ماهیانه مبلغ دوست تومان در باره آقای آقا سید محمود آقای آقا سید موسی آقا زادگان آن مرحوم برقرار شود پس از مذاکرات لازمه چون رعایت حال بازماندگان مرحوم آقا سید ریحان الله از لوازم است کمیسیون بودجه با کثرت آراء مطابق ماده ذیل ماهی ۱۰۰ تومان در باره وراث آن مرحوم رأی داده پیشنهاد مجلس شورای ملی مینماید .

ماده واحده - مبلغ یکصد تومان ماهیانه در حق وراث قانونی مرحوم حجة الاسلام آقا سید ریحان الله برقرار شود .

حاج سید ابراهیم - در اینجا اولاً باید دانست که این ربطی بقانون وظایف ندارد و حقوق ثابت نبوده که راجع بقانون وظایف باشد در اینصورت لازم است که یا پانزده سال یا مادام الحیوة قید بکنند و الا نظیر این تا بحال بمجلس شورای ملی نیامده است که یک تصویبی بکنند نه مادام الحیوة قید شده باشد و نه پانزده سال

نایب رئیس - در باب مدت در کمیسیون مذاکره نشده است ؟

حاج عز الممالک مخبر - این مسئله راجع برای مجلس است سابقه اش هم معلوم است ولی آقای حاج سید ابراهیم که مخالف نبودند اگر مخالفی باشد بنده توضیح میدهم و پیشنهاد هم کرده ام بفرمائید خواننده شود .

محمد هاشم میرزا - در کمیسیون فقط مذاکره ماهی صد تومای شده است و عنوان اینکه پانزده سال یا مادام الحیوة باشد کمیسیون مذاکره نکرده اگر باید کمیسیون تشخیص بدهد باید بر گردد بکمیسیون و اگر مجلس تصویب میکند که هیچ

نایب رئیس - دو مرتبه ماده خوانده می شود با پیشنهاد آقای عز الممالک .
ماده واحده - مبلغ یکصد تومان ماهیانه در حق وراث قانونی مرحوم حجة الاسلام آقا سید ریحان الله مادام الحیوة برقرار میشود .

رئیس - رأی میگیریم بماده کمیسیون با آن پیشنهاد کسانی که موافقت ورقه سفید خواهند داد (اوراق رأی اخذ و آقای حاج میرزا رضا خسان بقرار ذیل شماره نمود) ورقه سفید (۳۶) ورقه آبی (۲) .

نایب رئیس - با کثرت ۳۶ رأی از (۶۶) نفر نمایندگان حاضر تصویب شد .

حاج سید ابراهیم - چون ورته مادام الحیوة معنی ندارد خوب بود معین شود بعد رأی گرفته شود .

نایب رئیس - بعد از رأی گرفتن دیگر مذاکره نمیشود .

حاج عز الممالک - هر ورته مادام الحیوة دارای حقوق خواهد بود ورته غلط است و بموجب قانون وظایف بین آنها تقسیم میشود .

نایب رئیس - چون در دستور چیزی نیست چند فقره رابورت کمیسیون بودجه است آقایان همراهی دارند مذاکره بشود یا خیر

عز الممالک - خیر نتیجه هم ندارد .

نایب رئیس - آقا شیخ غلامحسین سثوالی از وزارت معارف داشتید .

آقا شیخ غلامحسین - مجلس شورای ملی حاضر شده که یکمده از شاگردانی که تحصیل کرده اند بفرستند با رویا برای اتمام تحصیلاتشان و یک شرایطی برای این در مجلس شوری گذشت یکی از مواد آن قانون که تقریباً باتفاق گذشت این بود که این شاگردان انتخاب بشوند از میان شاگردهائی که از فقراء هستند برای اینکه اغنیاء خودشان میتوانند بایول خودشان بروند بفرنگستان و تحصیل نمایند حالا اغنیاء راداخل آنها کرده اند این شاگردهائی که میفرستند بخارجه و بنده اعتقاد نمی کردم که اینطور باشد این شرطی را که از مجلس گذشته است مهمل کرده اند چند نفر از شاگردانی که فقیر بوده اند و تحصیلاتشان خوب بوده در صورتی که شاگردهای فقیر بودند وعده امتحان شان هم خوب بوده است آنها را خارج کرده اند از اعداد این محصلین و چند نفر اشخاص که متمول بودند و از سرمایه پدرشان میتوانند بفرنگستان داخل کرده اند و اتفاقاً در ضمن مذاکراتی که راجع بمترجم نظام بود آقای خان رئیس معاون وزارت معارف تصدیق کردند یکنفر را که دوش شرط ندارد یکی این که سنش زیاد بوده است و یکی هم پدرش ثروت دارد و خودش میتواند برود برای تحصیل داخل کرده اند .

معاون وزارت معارف - عرض میشود که بنده تعجب میکنم که يك ساعت از این سثوال وجواب پیش نگذشته است و سثوالی که آقا شیخ غلامحسین فرمودند خیلی تفاوت دارد با آن چیزی که اینجا گفته شد وزارت معارف خودش این شرط را پیشنهاد کرد و گمان میکنم هیچ استثنائی هم در اینخصوص

نشده است يك هیئتی که مرکب از ده پانزده نفر اشخاص که اغلب آقایان خودشان کمال ارتباط را دارند و خودشان معین کردند و کمال دقت را کرده اند این بیست نفر سی نفر را تصویب کرده اند و در مابقی دیگر هم هیچ مورد تردیدی نیست فقط موضوع یکنفر است و بنده هم تصدیق نکردم که متمول است یا متمول نیست بعضی میگویند پدرش تمول دارد و بعضی میگویند ندارد و سایرین را هم همه آقایان ارتباط دارند و کمال دقت را کرده اند و هیچ نوع تردیدی در آن اشخاصی که انتخاب شده اند ندارند و اشخاصیکه اینجا حاضرند بنده اطلاع دارم و گمان میکنم سایر آقایان هم اشخاص داشته باشند و همه از اشخاصی هستند که خودشان قوه رفتن بفرنگ را ندارند و فقط مورد ایراد همین یکنفر است که تفصیلش آن بوده است که عرض کرده ام باز چیز دیگری نمیتوانم عرض بکنم ولی حالا هم اگر مجلس تصویب نکند بنده شخصاً اصراری ندارم چون هیئت وزراء تصویب کردند که باشد بنده گفتم باشد و در صورتیکه مجلس رد بکند بنده شخصاً هیچ اصراری ندارم و بسته برای مجلس است این هم منحصر بهمین یکنفر است و دویم وسیعی ندارد .

آقا شیخ غلامحسین - وزارت علوم مکلف است که آن قانونی که از مجلس گذشته است محترم بشمارد و موافق آن عمل کند آن کسی را که هیئت وزراء عظام پیشنهاد کرده اند يك شخصی است یا چند شخص است نمیدانم باید وزارت علوم تحقیق بکند اگر برخلاف آن قانونی که از مجلس گذشته او بکند و عمل نکند حالا اگر هیئت وزراء میخواهند يك نفری را بطور دیگر بفرستند آن يك مسئله دیگری است آن را پیشنهاد بکنند والا اینکه هیئت وزراء بخواهند باعث این نمیشود که آن قانون را نقض کنیم این نمیشود یکنفر فقیر که موافق آن قانون آمده است امتحان داده است بایستی همان کسی را که موافق آن قانون بوده و سنش هم کم بوده و تحصیلاتش هم خوب بوده باید او را بپذیرند جزء آن سی نفر آن وقت اگر هیئت وزراء یکنفر دیگری را بخواهند بفرستند باید پیشنهاد کنند شاید مجلس هم مخالفت نداشته باشد و بپذیرد .

نایب رئیس - آقای ادیب التجار فرمایشی دارید ؟

ادیب التجار - مدتی است قریب شانزده هفده ماه است بنده يك طرح قانونی بجهة منع احتکار تقدیم مجلس شورای ملی کردم بامضای چند نفر از نمایندگان محترم چند دفعه آمده است بمجلس هر دفعه که آمده است بعد از چند وقت در این اواخر باز بکمیسیون داخله برگشت جلسه گذشته بعضی نمایندگان محترم و آقای رئیس اظهار فرمودند که در دستور مطلب مهمی نداریم بنده میخواستم عرض کنم چند مرتبه مذاکره کرده ام و بر رئیس کمیسیون گفته ام که این قانون مفید بحال عموم ملت است مخصوصاً فقرای مملکت این قانون را زودتر در این دفعه سیم و چهارم برگردانند بمجلس و آقایان نمایندگان هم از آن جائی که خیلی آسودگی ملت و فقراء را میخواهند و سه چهار سال است در طهران مبتلا هستیم بکمی و گرانی نان و ضیق معاش خواهش

میکنیم از آقای نایب رئیس که بر رئیس کمیسیون داخله
اخطار کنند که زودتر این قانون بیاید بمجلس و
تصویب شود که يك سدی بشود بجهت محتکرین بی
انصاف این مملکت بلکه در سه خرمن فقراء گندم
خرواری بیست تومان نخرند حالا که گندم خرواری
هیجده تومان و بیست تومان فروش میرود در آخر
سال بحال فقراء بلکه اغنیاء چه خواهد گذشت چون
این قانون هم بحال اغنیاء مفید است هم بحال فقراء
و کسانی که برضد این هستند اشتباه کرده اند بنده
خواهش میکنم چون در دستور هم فرمودند چیزی
نیست هیچ چیز بهتر از قانون منع احتکار بجهت
صلاح اهل مملکت برای دستور نیست و کسانی که
برضد این هستند اشتباه دارند این قانون هم برای
فقراء خوب است هم برای اغنیاء امیدوارم آقای
نایب رئیس هم امشب اخطار بر رئیس کمیسیون داخله
بکنند که زودتر این قانون بمجلس بیاید

فایب رئیس - در این باب خواهش می
شود که رئیس کمیسیون داخله زودتر راپورت به
مجلس بدهند جلسه آتی فردا شب است و دستور هم
همان لوله کشی کمیانی بوئل است .
(مجلس چهار ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۲۹۴

صورت مشروح شب دوشنبه ۱۷ شهر رمضان المبارک ۱۳۲۹

مجلس سه ساعت و نیم از شب گذشته در تحت
ریاست آقای مومن الملک افتتاح گردید صورت مجلس
شب یکشنبه ۱۶ قرائت گردید .

قائمین جلسه قبل - آقا سید محمد باقر
ادیب بدون اجازه حاج امام جمعه - بهجت - آقا میرزا
ابراهیم خان - آقا سید محمد رضا مساوات - دکتر
امیر خان - آقا میرزا احمدخان با اجازه حاج سید
نصرالله - تربیت آقا میرزا رضا خان مستوفی - هر
يك ۴ دقیقه دکتر اسمعیل خان ۵ دقیقه لسان -
الحکماء - آقا میرزا محمد نجات - نیرالسلطان -
وکیل الرعایا هر يك ۳۵ دقیقه متین السلطنه - طباطبائی
حاج مصدق الممالک هر يك نیم ساعت از حضور در
وقت مقرر تاخیر نمودند

دکتر علیخان - آنچه راجع بترجم نظام
نوشته شده است که بنده عرض کرده ام مطابق
واقع نیست بنده عرض کردم که آنچه در خصوص
شاگردهائی که باید بارویا بروند در کمیسیون قرار
شده بود این بود که استثنائی نشود و بعد شنیده شد
که مورد استثناییده کرده است اگر اینطور است و آقایان
حرفی ندارند و آن استثناء تصویب می کنند خوب است در
حق مترجم نظام هم این استثناء بشود و او هم بر دولتی بنده
خودم تصدیق نداشتم که استثنائی بشود .

رئیس - همینطور اصلاح می شود دیگر
مخالفی نیست؟

حاج سید ابراهیم - دیشب آقای وزیر
فرمودند در باب امتیاز لوله کشی (اجازه نامه)
فرمودند و اینکه اینجا لفظ امتیاز نوشته شده است
صحیح نیست .

رئیس - صورت مجلس تصویب شد پیشنهادی

شده است از طرف وزارت خارجه راجع بلوله کشی
از انزلی برشت هم بکمیسیون خارجه و هم بکمیسیون
فوائد عامه رفته است و راپورتی داده شده است که
طبع و توزیع شده ولی چون راپورتی که از کمیسیون
فوائد عامه داده شده است ماده بندیش بطور صحیح
نشده آقای متین السلطنه که مخبر کمیسیون خارجه
هستند آن لایحه را ماده بندیش صحیح کرده اند آقای
وزیر امور خارجه هم گویا آنرا قبول کرده اند حالا
هر دو این راپورتها قرائت میشود و بعد هر طور صلاح
میدانند رأی گرفته میشود .

وزیر امور خارجه - این مسئله بملاحظه
اینکه اهمیت دارد بنده تقاضا میکنم فوریت اورا که در
همین جلسه بفوریت بگذرد .

رئیس - پس باید بفوریت آن رأی بگیریم
در اینباب مخالفی هست؟

سایمان میرزا - بنده مخالف هستم با فوریت
این برای اینکه عبارت اخیری در يك چیزی میشود
بفوریت رأی داد که ممکن باشد بفوریت بگذرد
ولی این يك مطلبی است اقتصادی و منافع تجار
داخله باید در آن ملاحظه بشود و باید خیلی بدقت
غوررسی شود که بزودی منافع آنها از دست نرود
و با يك شور آنها در صورتی که لایحه امروز به
بعضیها رسید و بعضی دیگر دیشب وقت سحر رسیده
است و بعضی هم هنوز نرسیده است گمان نمیکنم که
بتوانیم بطور دقت مطالعات خودمان را بکنیم و در
آن رأی بدهیم پس خوب است آقای وزیر امور خارجه
قبول کنند که دوشور در این لایحه بشود تا اینکه
بطور غوررسی و دقت تمام رأی بدهیم که
بخوبی بگذرد .

وزیر امور خارجه - بنده بطوریکه عرض
کردم بواسطه اهمیت فوق العاده فوریت این لایحه را
تقاضا میکنم .

رئیس - پس رأی میگیریم در فوریت این
لایحه آقایانیکه تصویب میکنند فوریت این لایحه را
قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با کثرت (۳۵) رأی از ۶۵ نفر
نمایندگان حاضر تصویب شده . حالا رأی می گیریم که
امشب در اینخصوص مذاکره بکنیم یا خیر (اظهار شد
که جزو دستورات است) .

رئیس - خیلی خوب پس شروع میکنیم به
مذاکرات مذاکره در کلیات است در کلیات این
مخالفی هست ؟

حاج شیخعلی - بدیهی است که ترقی هر ملت
بسته بتجارت و ازدیاد ثروت آن مملکت است و
به همین نظر است که بنده گوش خودم را باز کردم که
هر پیشنهادی بشود گوش بدهم از هر کس میخواهد
باشد ولو اینکه آن پیشنهاد از دولت یا کمیانی یا
از هر يك از افراد باشد آن وقت اگر منافع
مملکت و نفع ملت را در آن لایحه دیدم
که البته با کمال میل تصدیق خواهم کرد و اگر
منافع آن را ندیدم بلکه ضرر اورا دیدم با کمال
استقامت رد خواهم کرد و آنچه بنده در این لایحه
نظر کردم هیچ منفعتی در این لایحه ندیدم بواسطه
اینکه اجازه داده میشود که لوله کشیده شود در ظرف
مدت (۱۵) سال بيك کمیانی آن وقت در ازاء این

چه بدولت خواهد داد هیچ و بعد از (۱۵) سال چه
خواهد شد جمیع اسباب خود را جمع خواهد کرد و
خواهد برد پس از این راهم نفعی برای دولت نیست
و هیچ فائده بجهت ما نخواهد داشت پس امتیازی که
يك ضرر اقتصادی و تجارتي برای دولت داشته باشد و نفعی
هم بحال دولت نداشته باشد بنده متحیرم که چگونه
میشود تصدیق کرد اما ضرر اقتصادی این است که
آن وجهی را که باید بکرایه در این مملکت بدهند بجهت
همین طول دوندگی لوله کشیدن نمیدهند و همین خودش
ضرری خواهد بود برای مملکت اما ضرر تجارتي
آنچه بنده نظر کردم در این لایحه تقریباً طوری
خواهد شد که دیگر تجار داخله نتوانند حمل نفت
کنند و منحصر خواهد شد حمل کردن نفت آنها
به همین لوله و البته بدیهی است يك کمیانی که نفت از
خودش باشد و مری هم که نفت از او می آید از خودش
باشد اگر تجار داخلی بخواهند نفت را از همان
ممر جریان بدهند البته نفع او از همان کمیانی خواهد
بود ولو اینکه انحصار ندارد ولی بالمال يك انحصار
تجارتی باو خواهد شد مگر اینکه اقدامی بشود که
يك لوله دیگر در مقابل او کشید، شود و اورا هم
گمان ندارم که اقدام شود پس باین نظر که نفعی
ندارد برای تجار داخله و بآن نظر ضرر اقتصادی
بنده نمیتوانم این لایحه را تصویب بکنم بله اگر يك
من بکفران بدولت میدادند یا نفعی برای دولت منظور
میشد میگفتم چه ضرر دارد اما در صورتیکه هیچ نفعی
برای دولت ندارد و ضرر تجارتي هم برای ما دارد
چگونه میشود این لایحه را تصویب کرد بنده خواهش مند
از آقای وزیر امور خارجه که بفرمایند نفعی که در
این لایحه برای دولت منظور کرده اند چه بوده است
والا قبل از آنکه نظر بنفع و ضرر او بشود بنده
همراه نیستم و تصویب نمیکنم .

حاج وکیل الرعایا - تجارت در جائی دارد
موضوع این لایحه بنفت است آن هم در ایران اینهم
در يك قسمت شمالی عجالتاً کم کم میرویم وارد
موضوع میشویم يك قسمت تجارت نفت راجع بدکاندار
هاست که از دکان دار میخرند و بدوره میفروشند
بآنها هیچ ضرر وارد نمیشود يك قسمت هم این است
که از کلانوا سرا میخرند برای آنها هم ضرری ندارد
یکی از قزوین میآورند آن هم که ضرری ندارد اگر
حالا بخواهیم در جاتش را بالا ببریم اسباب تضييع
اوقات آقایان میشود ضرری را که ما اینجا ثابت میکنیم
راجع میشود به همین دوفرسخ راه که کرده حمل میشود
و حالا میخواهند بالوله وارد بکنند به بیشیم از این
دوفرسخ راه منفعتش برای مملکت با این لوله چیست
واز اینجا يك ضرری که باهالی مملکت میرسد آنچه چیز
است وقتیکه این نفت ارزان تر تمام شد برای يك
تاجر نه این است که تمام منفعت را خودش ببرد بجهت
اینکه تاجر باید زحمت بکشد بزرگ کردن نفع
نه اینکه سعی کند برای بزرگ کردن نفع
اینطور نیست منفعت هر چه کوچک هم باشد باز که
روی هم جمع بشود میشود بکفران ولی يك قران
اگر دو پنجشاهی بگیرند میشود دهشاهی و همانجا
خشک میشود مقصود از این تجارت بزرگ کردن
تجارت است و بنده گمان میکنم برای این مملکت
ماباید در های تجارت دنیا تمام باز شود و در اینجا